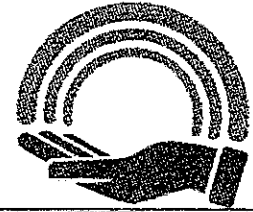

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Агенция за социално подпомагане

Изх. № 92:00-0106#1
.....18.02..... 2019 г.

ДО
Г-ЖА МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
На Ваш Изх. № 0403-17/17.01.2019г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОМБУДСМАН
ВХ. № 0403-17/19.02.19г.

ОТНОСНО: Доклад от извършена проверка и отправени препоръки

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МАНОЛОВА,

Във връзка с постъпил в Агенция за социално подпомагане (АСП) доклад на Националния превантивен механизъм (НПМ) към институцията на омбудсмана на Република България относно извършена проверка на Специализирани домове за временно настаняване на чужденци – гр. София и гр. Любимец, както и помещения от затворен тип към териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците – гр. София, с. Пъстрогор и гр. Харманли и отправени препоръки към АСП за *предприемане на своевременно необходимите действия по Закона за закрила на детето при всички случаи на непридружени непълнолетни, настанени в СДВНЧ към Дирекция „Миграция“ на МВР и в центровете на ДАБ към Министерски съвет и предвиждане осигуряването на преводачи, които да улеснят адаптацията на децата – бежанци и мигранти при настаняването им в подходяща социална услуга*, Ви информирам:

Гарантирането на правата и интересите на непридружените деца, чужди граждани и деца бежанци е една от приоритетните теми, по които работи АСП. През последните няколко години се реализираха редица промени в националното законодателство в областта на миграцията, убежището и бежанците, които гарантираха правото на непридружените деца, чужди граждани и деца бежанци на оценка и предприемане на мерки по реда и условията на Закона за закрила на детето и насочване към подкрепящи социални услуги за деца в общността.

Водещ принцип и разбиране в работа с непридружените деца, чужди граждани и деца бежанци е, че те са деца в риск. За настаняване и подкрепа на деца, чужди граждани и деца бежанци в риск националното законодателство регламентира използването на изградената в страната мрежа от социални услуги за деца в риск. Като деца в риск, спрямо непридружените непълнолетни са приложими мерките за закрила, регламентирани в Закона за закрила на детето.

При постъпване на сигнал за непридружено дете, чужд гражданин в т.ч. дете бежанец в ДСП същия се регистрира, проучва и оценява съгласно разпоредбите на действащата нормативна уредба за закрила на детето.

В чл. 44, ал. 9 от Закона за чужденците в Р България (ЗЧРБ) изрично е регламентирана забраната принудителни административни мерки да се прилагат спрямо непридружени малолетни и непълнолетни лица, чужди граждани. Принудително настаняване не се прилага по отношение на непридружени малолетни и непълнолетни лица. Органът, издал заповедта за налагане на принудителната административна мярка, **предава лицето на служител на съответната дирекция "Социално подпомагане", която предприема мерки за закрила съгласно Закона за закрила на детето.** За непридружените малолетни и непълнолетни лица, чужди граждани не се допуска настаняване в специалните домове за временно настаняване на чужденци (СДВНЧ) към Дирекция „Миграция“ на Министерство на вътрешните работи.

Влизането в сила на измененията и допълненията в ЗЧРБ (06.06.2018г.) наложиха потребност от разработването на правила за провеждане на производства спрямо непридружени деца, чужденци в контекста на чл. 7а от ЗЧРБ, както и правила за правните и фактически действия, които следва да се предприемат спрямо непридружените малолетни и непълнолетни лица, съвместно от полицейските органи и органа за закрилата на детето /ДСП/, в контекста на чл. 44, ал. 9 от ЗЧРБ.

В тази връзка с участие на експерти от АСП в Правилника за прилагане на ЗЧРБ се създаде нова глава – **Глава втора „б“ „Производства спрямо непридружени деца чужденци (Нова – ДВ, БР. 57 от 2018г., в сила от 10.07.2018г.)**.

В чл. 63к. (Нов - ДВ, бр. 57 от 2018 г., в сила от 10.07.2018 г.) са разписани правила за правните и фактически действия, които се предприемат от компетентните полицейски органи и дирекция „Социално подпомагане“ при установяване на непридружено дете чужденец.

Непридружените непълнолетни лица, настанени в центровете на Държавната агенция за бежанците (ДАБ) са деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето, в тази връзка в ДСП се открива работа по случай, определя се социален работник, който да оказва подкрепа на непридруженото дете и да съдейства за гарантиране на неговите права и интереси по време на престоя и пребиваването му в центровете на Държавна агенция за бежанците.

В административните производства на непридружените деца, образувани в ДАБ за предоставяне на международна закрила участва социален работник, съгласно защитната норма на чл. 15 от Закона за закрила на детето. Социален работник участва и в съдебни заседания и производства, в които се засягат права и интереси на непридружени деца, чужди граждани, в т.ч. деца бежанци.

При настаняване на непридружено дете, чужд гражданин в социална услуга за деца се извършва преценка относно мястото, където е ситуирана услугата и ресурсите на населеното място. Извършва се преценка на социалната, образователната и здравната инфраструктура в района, както и наличието на доставчици на социални услуги и неправителствени и международни организации, които биха могли да оказат специализирана подкрепа на децата, експертиза и преводач.

Във връзка с направените от екипа на омбудсмана констатации и отразени резултатите от извършената проверка в СДВНЧ – гр. София и гр. Любимец и установена твърде различна практика на работа на социалните служители по сигнали за непридружени деца, установени в двата центъра, е извършена проверка от Регионална дирекция за социално подпомагане (РДСП) – София – град и РДСП – Хасково.

В ДСП – Слатина е извършена проверка на работата и предприетите действия за проучване и оценка на постъпили сигнали в отдел „Закрила на детето“ за непридружени деца, чужди граждани, настанени в СДВНЧ – Бусманци. При проверката е установено, че от страна на ДСП – Слатина се предприемат действия за проверка и оценка на постъпилите сигнали. Като пропуск е установено, че постъпило в ДСП – Слатина писмо от ДАБ съдържащо информация за непридружено дете, настанено в СДВНЧ – Бусманци не бил регистриран сигнал в Дневника за регистриране на сигнали, в нарушение на разпоредбите на чл. 10, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. При проверка на подадена от ДАБ информация за непридруженото дете е установено, че същото е напуснало СДВНЧ преди писмото на ДАБ да постъпи в ДСП – Слатина.

От проверката на РДСП – София-град са направени следните изводи: сигналите за децата, настанени в СДВНЧ – Бусманци, не се подават своевременно или изобщо не се подават на ОЗД към ДСП – Слатина от Дирекция „Миграция“ на МВР; в постъпилите сигнали не се съдържа информация за непосредствен риск за живота и здравето на децата, във връзка с което при работата по сигналите за настанени деца в СДВНЧ – Бусманци, ДСП – Слатина спазва разпоредбата на чл. 16, ал. 1 от ППЗЗД.

По искане на АСП, ДСП – Слатина е инициирала работна среща на 19.02.2019г. с ръководството и служители на СДВНЧ – Бусманци, на която ще бъдат обсъдени въпроси, свързани с прилагането на разпоредбата на чл. 63к, ал. 4 от ППЗЧРБ, както въпроси, свързани с взаимодействието и сътрудничество между ДСП и СДВНЧ в работата по сигнали за непридружени деца, чужди граждани.

При проверката на РДСП – Хасково е установено, че през 2018г. ДСП – Свиленград е работила по 84 сигнала за непридружени непълнолетни чужди граждани, от които 73 случая са били подадени от СДВНЧ – гр. Любимец с уведомителни писма.

ДСП – Свиленград има изградена отлична комуникация и взаимодействие с всички ръководители и служители на ГПУ – Свиленград, СДВНЧ – гр. Любимец и ТЦ – Пъстрогор. От страна на ръководството на ДСП – Свиленград и служителите в отдел „Закрила на детето“ е създадена много добра организация на работа по сигнали и случаи на непридружени деца, чужди граждани в т.ч. деца бежанци и мигранти.

Във връзка с отправена на НПМ препоръка за *предприемане на своевременно необходимите действия по Закона за закрила на детето при всички случаи на непридружени непълнолетни, настанени в центровете на ДАБ*, се извършиха спешни проверки от ДСП в Регистрационно-приемателния център (РПЦ) – гр. София, с поделения „Военна рампа“, „Враждебна“ и „Овча купел“.

По информация, предоставена от ДСП – Сердика, в момента на проверката в РПЦ – „Военна рампа“ се намират девет (9) непридружени непълнолетни чужди граждани, търсещи закрила, като:

- за три (3) от тях има отворени случаи за работа в ОЗД;
- други три (3) са в процедура „Дъблин“ (очакват отговор от страни от ЕС, където има техни роднини, дали процедурата може да бъде проведена там);
- на останалите три (3) предстои интервю, както и е стартирало социално проучване и оценка от социален работник от ОЗД;

Не са установени деца, които без правно основание да пребивават в центъра, т. е. те са в процедура/административно производство или съдебна фаза на разглеждане на приключило производство.

При извършената проверка от ДСП – Оборище в РПЦ – „Враждебна“ не са установени непридружени деца на територията на центъра. Последното настанено лице е напуснало центъра на 19.12.2018 година.

При проверката на ДСП – Красно село в РПЦ – „Овча купел“ е установено, че в РПЦ се намират две (2) непридружени непълнолетни чужди граждани. Едно от деца е в процедура по регламента „Дъблин“ – събиране със семейството на територията на друга страна, членка на ЕС, а другото дете законно пребивава в РПЦ и към момента не желае да напусне центъра и да бъде настанявано в социална услуга за деца.

И трите ДСП от гр. София са изградили добро взаимодействие между отдел „Закрила на детето“ и РПЦ на ДАБ, както и с други институции и НПО организации, отговарящи за благосъстоянието и интереса на децата в центровете на РПЦ на ДАБ – гр. София.

Становището на РДСП – София – град е, че ДСП срещат сериозен проблем, в случаите когато се налага предприемане на мярка за закрила по ЗЗД спрямо непридружено непълнолетно дете, чужд гражданин, поради невъзможност и отказ от страна на доставчиците тези деца да бъдат настанявани в социални услуги с мотиви: детето не отговаря на профила на услугата; недостатъчна подготовка и предубеденост на ръководителите/служителите в социалните услуги за работа с тези деца, за да задоволят нуждите и потребностите на децата; няма свободни места (запълнен капацитет) на територията на страната; липса на приемни семейства, желаещи и профилирани за работа с тази целева група деца; недостатъчна информираност на служителите в социалните услуги по теми, свързани с непридружени деца.

В град Харманли функционира РПЦ на ДАБ, където се регистрират и настаняват /придружени и непридружени/ търсещи закрила в страната ни чужденци. Към 11.02.2019г. в РПЦ – Харманли пребивават седем (7) непридружени деца (2 малолетни и 5 непълнолетни). Тези непридружени деца са в процедура за предоставяне на международна закрила в Република България по реда и условията на Закона за убежището и бежанците.

В ДСП – Харманли се регистрират сигнали за непридружени деца. Извършват се проверки, социални проучвания и оценки на сигнали. Социален работник участва в производствата на непридружени деца за предоставяне на международна закрила. В ДСП се отваря работа по случай. Изготвят се социални доклади за децата, които се предоставят в рамките на административните производства. Във връзка с работата по случаи на непридружени деца, чужди граждани се съставят и планове за действие, които се съгласуват с детето, ако е навършило 14 г., неговия законен представител и експертите от ДАБ, които отговарят за детето. Често пъти до момента на интервюто с непридружено дете, се получава информация в ДСП – Харманли, че детето е в неизвестност и е обявено за издирване.

ОЗД към ДСП – Харманли е в добро взаимодействие с РПЦ – Харманли, община и НПО. При интервюта с децата, социалните проучвания и набирането на информация по всеки постъпил сигнал е осигуряван преводач от ДАБ.

ДСП – Харманли отчита проблем и затруднения в случаите когато се налага настаняване на непридружени деца в социални услуги за деца по реда и условията на Закона за закрила на детето.

Уважаема госпожо Манолова,

АСП чрез партньорство с водещи международни организации (УНИЦЕФ, ВКБООН, МОМ) и неправителствени организации осигурява международния опит и експертиза в областта на закрила на детето, убежището и миграцията. Провеждат се периодично обучения, насочени към работа с непридружени деца, чужди граждани и деца бежанци на социални работници от системата за закрила на детето. Международните и неправителствените организации оказват подкрепа на ДСП като осигуряват превод при провеждане на консултации с деца и семейства, чужди граждани.

По отношение на изпълнението на препоръка № 1 към АСП на НПМ, Ви информирам,

че осигуряването на социална услуга за настаняването на лица, деца и семейства, чужди граждани **продължава да бъде сериозно предизвикателство пред системата за закрила на детето и социалното подпомагане. Доставчици на услуги са предубедени относно възможността им да се справят и да окажат адекватна подкрепа и обгрижване на дете, чужд гражданин, което става предпоставка да се отказват настанявания и да не се осигурява необходимото съдействие на дирекциите „Социално подпомагане“.**

В тази връзка създаването на специализиран център за временно настаняване на непридружени деца, чужди граждани в страната, в който да се предоставят комплексни и интегрирани услуги, ще повиши качеството на работа и ще гарантира в по-голяма степен правата и интересите на непридружените деца. Подобен вид център не следва да бъде част от системата на социалните услуги, голяма част от които, включително тези от резидентен тип са изградени, за да подкрепят процеса на деинституционализация на грижата за деца в страната и не са в състояние да отговорят в пълна степен на потребностите на децата чужди граждани, включително на децата бежанци.

Центъра за непридружени деца, следва да осигурява необходимия набор от специалисти и служители от различни ведомства и организации, които да прилагат законодателството и да провеждат съответните административни процедури, както и действия за психо-социална подкрепа на децата. В центъра следва да се оказва подкрепа на непридружените деца, чужди граждани и да се осигуряват дейности, които да подпомагат адаптацията на децата в средата на приемащата страна - България. По време на настаняването за всяко дете ще се изготвя оценка на неговия интерес и ще се планират последващи съвместни действия, които да гарантират в максимална степен правата и интересите на децата – работа в посока събиране със семейство, връщане в страната на произход, плавен преход към настаняване в социална услуга от резидентен тип и интеграция в Р България.

Усилията на АСП и териториалните поделения продължават да бъдат насочени към активно участие на междуинституционално и международно ниво и взаимодействие с всички ангажирани институции и организации за подобряване ефективността на действията и мерките и осигуряване закрилата и благосъстоянието на децата, чужди граждани и деца бежанци в България.

В качеството си на орган по закрила на детето, дирекциите „Социално подпомагане“ в страната ще продължат да изпълняват държавната политика за закрила на детето и да предприемат действия и мерки в интерес на непридружените малолетни и непълнолетни деца чужди граждани и деца бежанци в България.

С уважение,

РУМЯНА ПЕТКОВА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

